

**VÝROČNÁ SPRÁVA O ČINNOSTI A HOSPODÁRENÍ
NEZISKOVEJ ORGANIZÁCIE TROJLÍSTOK,**

ZA ROK 2018

vypracovaná v zmysle
zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne
prospešné služby v znení neskorších predpisov

30. júna 2019
Prešov

OBSAH

1	ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NEZISKOVEJ ORGANIZÁCIE TROJLÍSTOK	2
1.1	Orgány neziskovej organizácie	3
1.2	Vznik neziskovej organizácie	3
1.3	Kľúčové princípy práce organizácie	4
2	PREHLAD ČINNOSTÍ VYKONÁVANÝCH V KALENDÁRNOM ROKU 2018	5
2.1	Charakteristika odborných činností neziskovej organizácie v roku 2018	5
2.2	Ciel'ové skupiny	6
3	PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE ODBORNEJ ČINNOSTI V ROKU 2018	7
4	MIMORIADNE UDALOSTI V ROKU 2018	8
5	FINANCOVANIE ČINNOSTI V ROKU 2018	9
5.1	Zapojenie do projektov v roku 2018	10
5.2	Ročná účtovná závierka	10
6	NÁKLADY NA ČINNOSŤ V OBLASTI VÝSKUMU A VÝVOJA	10
7	ÚDAJE O VLASTNÝCH AKCIÁCH A INÝCH PODIELOCH	11
8	NÁVRH NA ROZDELENIE ZISKU ALEBO VYROVNANIE STRATY	11
9	ZLOŽKY ORGANIZÁCIE V ZAHRANIČÍ	11
10	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	11
11	PREDPOKLADANÝ BUDÚCI VÝVOJ ČINNOSTI ORGANIZÁCIE	11
12	ZHODNOTENIE PRÍNOSOV ODBORNEJ ČINNOSTI V ROKU 2018	12
	Príloha č. 1 - Prehľad klientely organizácie za rok 2018	14

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O NEZISKOVEJ ORGANIZÁCIÍ TROJLÍSTOK

Nezisková organizácia Trojlístok, Kotrádova 2, 080 01 Prešov (ďalej len „nezisková organizácia“) **vznikla** 21. júna 2012 a 4. júla 2012 bola zapísaná Obvodným úradom Prešov, odborom všeobecnej vnútornej správy, ako nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby do **registra neziskových organizácií** poskytujúcich všeobecne prospešné služby, podľa § 11, ods. 1) *zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby* pod č. OVVS-364/2012-NO.

Zakladateľkou neziskovej organizácie bola PhDr. Mgr. Gabriela Šostáková, Kotrádova 2, Prešov.

Predmetom činnosti neziskovej organizácie je poskytovanie všeobecne prospešných služieb:

- a) poskytovanie zdravotnej starostlivosti,
- b) poskytovanie sociálnej pomoci a humanitárnej starostlivosti,
- c) poskytovanie sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov,
- d) poskytovanie sociálnych služieb podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately v znení neskorších predpisov realizácia opatrení,
- e) vykonávanie prevencie v oblasti sociálnej práce, hlavne pri práci so závislými od psychotropných látok,
- f) ochrana ľudských práv a základných slobôd,
- g) výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby,
- h) ochrana zdravia obyvateľstva,
- i) služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti,
- j) poskytovanie sociálneho poradenstva podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov,
- k) vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately v súlade s ust. § 11, ust. § 12, ust. § 13 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately v znení neskorších predpisov,
- l) zariadenie sociálnej služby Denný stacionár, podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov.

Nezisková organizácia poskytuje **sociálne služby**, odbornú činnosť – špecializované sociálne poradenstvo podľa § 19, ods. 3 *zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní* (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, na základe rozhodnutia ministerstva o udelení akreditácie č. s. 6408/2015-M_OSS a č. z. 9450/2015 zo dňa 24. februára 2015 a na základe rozhodnutia ministerstva o predĺžení akreditácie č. s. 6915/2018-M_OSS zo dňa 28. februára 2018.

Nezisková organizácia vykonáva **terénnu sociálnu službu krízovej intervencie** podľa § 24a *zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní* (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov na základe registrácie Prešovského samosprávneho kraja od 1. októbra 2014 na dobu neurčitú.

Nezisková organizácia vykonáva **opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately** podľa § 11, ods. 1, písm. c) *zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov* na základe rozhodnutia

o udelení akreditácie pod číslom 11641/2017-M_OSSODRAK, ktoré nadobudlo právoplatnosť 6. júla 2017.

1.1 Orgány neziskovej organizácie

Orgánmi neziskovej organizácie sú:

- správna rada – najvyšší orgán,
- riaditeľka – štatutárny orgán,
- revízorka – kontrolný orgán.

Správna rada má 4 členov. Správna rada zasadala v roku 2018 3-krát. Jej predsedom bol Ing. Ján Filina.

Riaditeľkou a štatutárnou zástupkyňou neziskovej organizácie bola v roku 2018 PhDr. Mgr. Gabriela Šostáková (do 26. júna 2019).

Revízorkou neziskovej organizácie bola I. Baršayová.

V roku 2018 nedošlo k žiadnym zmenám v oblasti predmetu činnosti ani v súvislosti s orgánmi neziskovej organizácie a ich zastúpením konkrétnymi osobami.

1.2 Vznik neziskovej organizácie

Vznik neziskovej organizácie bol podmienený viacerými faktormi. V prvom rade išlo o **neuspokojivý stav v rámci poskytovania pomoci** osobám užívajúcim psychoaktívne látky, osobám so škodlivými návykovými činnosťami a ich blízkym. **V regióne** nebol dostupný špecialista na medicínu drogových závislostí (chýbala ambulancia špecializovaná na tento odbor, nebolo funkčné oddelenie medicíny drogových závislostí na psychiatrickom oddelení nemocnice, neboli dostupné sociálne služby pre obyvateľov mesta v tejto oblasti). Jednoznačne absentovali dostupné a holistické možnosti pomoci, zohľadňujúc stav a vývoj v lokálnych aj regionálnych kontextoch.

Zároveň bol vznik organizácie determinovaný aktuálnymi **procesmi prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb** (tzv. proces transformácie a deinštitucionalizácie sociálnych služieb), snažiac sa o humanizáciu sociálnych služieb, ktorá sa opiera o aktuálny vývoj medzinárodnej ľudskoprávnej agendy hlavne v súvislosti s potrebou zmeniť systém inštitucionálnej starostlivosti a transformovať ho na systém s prevahou služieb a opatrení poskytovaných v prirodzených spoločenstvách organizačne a kultúrne čo najviac podobných bežnej rodine a aj takto minimalizovať sociálne vylúčenie, bezmocnosť a pasivitu. Východiskom bola snaha sprvu doplniť, neskôr dokonca kompenzovať služby pre užívateľov psychoaktívnych látok, osoby so škodlivými návykovými činnosťami a ich blízkych v ich prirodzenom prostredí komunity prostredníctvom alternatívnej služby, aj so zámerom predchádzať umiestneniu klientely v rezidenčnom zariadení (ak to nie je nevyhnutné) najmä svojou dostupnosťou, nízkorpahovosťou, možnosťou promptných, flexibilných a individualizovaných postupov s dôrazom kombináciu s environmentálnou podporou, umožňujúc, aby klientky a klienti ostali pri riešení problémov zapríčinených užívaním psychoaktívnych látok alebo škodlivými návykovými činnosťami v prirodzenom prostredí, udržiavali rodinné a komunitné vzťahy, neprerušovali výchovno-vzdelávací, príp. pracovný proces (resp. len na minimálny alebo obmedzený čas).

Tretím pilierom, resp. determinujúcim faktorom vzniku organizácie bol **príklon k ekologickej perspektíve v sociálnej práci** a sociálnych službách. Tá tvorí fundamentálny konceptuálny rámec reflektujúci vzťahovosť, prepojenosť a komplexitu sociálnych fenoménov. Pre plné porozumenie a riešenie prípadného narušenia sociálneho fungovania je nevyhnutné zohľadňovať vzájomné vzťahy jednotlivca a jeho prostredia (v jeho dimenziách), ktoré sú kontinuálne recipročne ovplyvňované, pričom táto dynamika sa deje vždy v aktuálnom kultúrnom kontexte (dvojitá perspektíva). Jedným z hlavných postulátov je pritom interakcia do vzájomných transakcií systému a prostredia v smere zosúladenia potrieb a požiadaviek (zmena u jednotlivca, zmena v prostredí, zmena ich vzájomných vzťahov), s dôrazom na sociálnu oporu a reflexiou komplexnosti (konkrétna osoba v danom čase a mieste, jej skúsenosti, prostredie a jeho požiadavky, zdroje pomoci a podpory, faktory prostredia bez okamžitého vplyvu).

Napokon, nevyhnutným rámcom pre koncipovanie služby boli **aktuálne trendy v predmetnej problematike**, ako boli predstavené *Globálnou komisiou pre protidrogovú politiku*. V týchto trendoch je zjavný výrazný posun od tradičného, patologizujúceho, stigmatizujúceho, sankčného a kriminalizujúceho prístupu reštriktívnej politiky k humanizácii, informovanom prístupe založenom na dôkazoch, postulujúce verejné zdravie, bezpečnosť, ľudské práva. Prioritami sú flexibilné, dostupné, individualizované služby, reflektujúce reálne potreby cieľovej skupiny aj možnosti komunity.

S dôrazom na uvedené piliere, Nezisková organizácia Trojlístok, počas rokov pôsobenia, nielen potvrdila svoj význam a miesto v komplexnej starostlivosti predmetnej klientele v súvislosti s doplnením až kompenzovaním služieb v prešovskom regióne (aktuálne v krajskom meste stále chýba ambulancia adiktológa, hoci od apríla 2018 je v prevádzke znova špecializované nemocničné pracovisko psychiatrického oddelenia).

1.3 Kľúčové princípy práce organizácie

Kľúčovou charakteristikou služieb poskytovaných v neziskovej organizácii, opierajúc sa o poslanie a koncepciu činnosti, bol aj v roku 2018 **dôraz kladený na aktuálne trendy** vo vnímaní drogovej problematiky: namiesto abstinencného prístupu a „nulovej tolerancie“ je navrhovaný informovaný prístup založený na dôkazoch, orientácia na podporu zdravia, bezpečnosť, ľudské práva, s ponukou pomoci promptne reagujúcej na reálne potreby cieľových skupín v komunite (príkladom tohto prístupu sú aj vlny konkrétnych cieľových skupín a ich zmien, ako boli vnímané v organizácii – tzv. mladých dospelých „tramalistov“ od roku 2013, od roku 2016 užívateľov psychoaktívnych látok, najmä pervitínu, extázy a marihuany a patologických hráčov v roku 2015, hlavne online hráčov, od roku 2018 s nárastom užívateľov drog v skupinách maloletých, mladistvých a seniorov nad sedemdesiat rokov) postupným rozširovaním ponuky služieb v organizácii so špecifickým zameraním a snahou o holizmus (v zmysle zabezpečenia optimálneho sociálneho fungovania v celom spektre – teda nielen snaha o abstinenciu, ale prioritne kvalita života a zdravý životný štýl, udržanie podporných sociálnych vzťahov, vzdelávania, zamestnania, bývania a pod.).

Podobne, aj v roku 2018 bol ďalším z fundamentálnych východísk, resp. princípov práce **destigmatizácia**. Princíp sa neuplatňuje len v profesionálnych postojoch zamestnancov a zamestnankýň, ale hlavne v ich činnosti a spôsobe poskytovania služieb – tie sú dostupné, priestorové zabezpečenie spolu s materiálnym vybavením a usporiadaním vyjadruje rešpekt a úctu ku klientele, prístup odborného tímu i zameranie preventívno-intervenčných aktivít je charakteristický rovnosťou príležitostí a rovnakým prístupom, opierajúc sa o hodnoty sociálnej spravodlivosti a humanity (ako je zjavné aj napr. z odmietania neefektívnych

spôsobov preventívnych podujatí, ako využívanie zastrašovania prostredníctvom nedostatočných alebo skreslených informácií, šokovanie a pod. a dôraz na zodpovedné a autonómne rozhodovanie v rámci rizikového správania a zdravý životný štýl). Uvedené sa týka celej činnosti a poslania organizácie, čo sa zrkadlí aj v programoch určených pre komunitu (ide prevažne o vedecké a odborné podujatia, informačné a osvetové aktivity so zameraním na aktuálne potreby a trendy, mediálne prezentácie problematiky v jej vývoji a regionálnych špecifikách, ale aj kultúrne, edukačné a prednáškové či športové aktivity).

Takto koncipované východiská a spôsoby odbornej pomoci variabilných služieb v **kontexte holistického prístupu s individualizovanými riešeniami**, ako ponúka v rámci ambulantnej forme Nezisková organizácia Trojlístok, spolu s **využívaním aktívnych environmentálnych intervencií a zapojenia prostredia do problémov jednotlivcov**, postulovanie autonómie jednotlivca a rešpektu voči ľudským právam, dôraz na verejné zdravie a bezpečnosť, odmietajúc tradičnú, patologizujúcu, stigmatizujúcu a marginalizujúcu optiku, sú vybranými faktormi determinujúcimi účinnosť poskytovaných služieb. Výsledky prezentujú viac ako 50-percentnú úspešnosť (54,6 % abstinujúcej klientely bez straty zamestnania, s nízkym percentuálnym zastúpením v súvislosti s rozpadom rodín). Tá je, v komparácii s obvykle štatisticky uvádzanej 30-percentnej úspešnosti, nepomerne vyššia – pričom je potrebné zároveň uviesť, že vo viacerých prípadoch bolo možné sa vyhnúť komplexnosťou a kontinuálnou pomocou odchodom (dlhodobým opakovaným) z prirodzeného prostredia. Okrem **efektivity vo vzťahu ku klientele** je dôležitým aspektom v tomto ohľade aj **výrazná finančná úspora ambulantných služieb** v porovnaní s rezidenčnými zariadeniami a menšia záťaž pre rodiny a blízke okolie závislých.

Takto koncipovaný holistický program nenahrádza tradičné spôsoby pomoci užívateľom psychoaktívnych látok, osobám so škodlivými návykovými činnosťami a závislým. Sú však nevyhnutným a efektívnym spôsobom zabezpečenia (hlavne) predliečebného poradenstva i následnej starostlivosti s možnosťou flexibilných reakcií na potreby klientely a vývoj v komunite.

2 PREHĽAD ČINNOSTÍ VYKONÁVANÝCH V KALENDÁRNOM ROKU 2018

2.1 Charakteristika odborných činností neziskovej organizácie v roku 2018

Nezisková organizácia ponúka holistickú pomoc pre užívateľov psychoaktívnych látok, osoby so škodlivými návykovými činnosťami a ich blízkych v rámci **programu koncipovanému v štyroch oblastiach pomoci**:

- Program celostného manažmentu pomoci mladým dospelým osobám s látkovou a nelátkovou závislosťou,
- Program celostného manažmentu pomoci závislým osobám,
- Program celostného manažmentu pomoci mladistvým osobám s rizikovým správaním z dôvodu užívania psychoaktívnych látok a závislostí od nich alebo od škodlivých návykových činností,
- Program celostného manažmentu pomoci kodependentným osobám.

Prvé tri sú zostavené ako preventívno-intervenčné programy so zreteľom na špecifiká jednotlivých vekových skupín (mladiství, mladí dospelí, dospelí), štvrtý so zameraním na skupinu kodependentných.

Pomoc je sústredená najmä na pomoc fyzickým osobám v nepriaznivej životnej situácii z dôvodu nadužívania psychoaktívnych látok a realizácie škodlivých návykových činností, ohrozených sociálnym vylúčením alebo obmedzením schopnosti individuálne sa začleniť v dôsledku sociálne rizikového správania v súvislosti s užívaním psychoaktívnych látok a inými formami závislého správania.

Aj v roku 2018 bolo hlavným poslaním organizácie **ambulantnou a terénnou formou sociálnych služieb a opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately**, na základe komplexity implementovaných prístupov, realizovať pre klientelu individuálne a skupinové sociálne a psychologické poradenstvo a terapiu, krízovú intervenciu, opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, preventívne, osvetové, vzdelávacie aktivity, s nosným zameraním na predliečebné poradenstvo a následnú starostlivosť. Kľúčovými piliermi práce boli dostupnosť, komplexnosť, diskretnosť, rešpekt, dôvera a individuálny a kontinuálny prístup. Činnosti so špecifickým významom pre klientelu organizácie a zvlášť pre komunitu aj v roku 2018 boli **online poradňa** a realizácia **preventívnych programov** na školách a väzniciach.

Uvedené činnosti boli v roku 2018 realizované v rámci dvoch jadrových odborných registrovaných činností. Išlo najmä:

- poskytovanie sociálnych služieb, a to **základného a špecializovaného sociálneho poradenstva** (§ 19 ods. 2 a 3) a **terénnej služby krízovej intervencie** (§ 24a) podľa zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov,
- a realizáciu **opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately** podľa § 11 ods. 1 písm. c) zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2.2 Cieľové skupiny

Klientela neziskovej organizácie bola aj v roku 2018 tvorená skupinami užívateľov psychoaktívnych látok, osôb so škodlivými návykovými činnosťami, závislých, ich blízkych a spoluzávislých. Ide o fyzické osoby, ktoré sa podľa § 2, ods. 3b, zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov nachádzajú v nepriaznivej sociálnej situácii, ohrozené sociálnym vylúčením alebo obmedzením schopnosti spoločensky sa začleniť a samostatne riešiť svoje problémy pre svoje životné návyky, ktoré sú ovplyvnené závislosťou od psychoaktívnych látok alebo škodlivých návykových činností.

Kľúčovým priestorom na celom kontinuu procesu odbornej pomoci predmetnej cieľovej skupine je najmä **predliečebné poradenstvo a následná starostlivosť**. Činnosť odborného tímu bola teda zameraná na pomoc pri riešení nepriaznivých sociálnych situácií osôb v ich prirodzenom prostredí a vychádzala najmä z eklektického prístupu a z reflexie sociálno-ekologickej perspektívy v sociálnej práci, rešpektujúc zároveň bio-psycho-sociálno-spirituálne faktory závislosti.

V súvislosti s realizáciou opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, akreditovaný program (podľa § 11, ods. (1), písm. c) zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov) je orientovaný na obmedzenie a odstraňovanie negatívnych vplyvov, ktoré ohrozujú psychický vývin, fyzický vývin alebo sociálny vývin dieťaťa a plnoletej osoby, a to organizovaním alebo sprostredkovaním účasti na programoch zameraných na pomoc pri

riešení problémov detí v rodine, v škole a na pomoc rodinám pri riešení výchovných problémov, sociálnych problémov a iných problémov v rodine a v medziľudských vzťahoch. Tieto opatrenia sú realizované vo vzťahu k detskej klientele (podľa § 2, písm. a) zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov), pričom sa špecificky sústreďujú najmä na vekovú kategóriu „mladistvých“. Ide o osoby vo veku 14 – 18 rokov (ako vyplýva z ustanovení § 94, ods. 1) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov), ktorých vývin, zdravie, sociálne fungovanie či životná situácia sú ohrozené ich rizikovým správaním v dôsledku nad/užívania psychoaktívnych látok alebo vykonávaním škodlivých návykových činností. Zároveň, v súlade s písm. c) § 2 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov, sú opatrenia realizované vo vzťahu k plnoletým fyzickým osobám – primárne rodičom dieťaťa alebo iným plnoletým fyzickým osobám vzťahujúcim sa k dieťaťu v zmysle ustanovení predmetného zákona.

V roku 2018 zaznamenala nezisková organizácia opäť nárast počtu klientely. Konkrétne, v komparácii s rokom 2017, je to nárast o 36,99 % (z počtu 173 v roku 2017 na počet 237 v roku 2018). Výrazný nárast sa týkal najmä klientely nad/užívajúcej alkohol (o 42,35 %) a u spoluzávislých (o 67,74 %). U mužov predstavoval nárast 24,32 % a u žien 59,68 %. Z hľadiska miesta bydliska, obyvateľov mesta Prešov narástlo o 40,38 %, obyvateľov prešovského regiónu o 31,88 %.

Tabuľka 1 Počet klientok a klientov v jednotlivých rokoch fungovania organizácie

Rok	Počet osôb
2013	77
2014	112
2015	148
2016	172
2017	173
2018	237

Zaznamenaný nárast v súvislosti s nad/užívaním alkoholu je pre neziskovú organizáciu kľúčovou výzvou pre zásadnejšie zameranie, resp. zvýšenie pozornosti vo vzťahu k danej cieľovej skupine v komunite. Uvedené sa týka aj spoluzávislých – resp. osôb, ktorí žijú spolu so závislými a ich sociálne fungovanie je zásadne negatívne zasiahnuté takýmto spôsobom života. Toto zistenie je možné interpretovať aj tak, že environmentálne intervencie a preventívne aktivity (i ďalšie komunitne orientované činnosti) neziskovej organizácie viedli k zvýšeniu záujmu okolia osôb s problémami v tejto oblasti o riešenie.

3 PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE ODBORNEJ ČINNOSTI V ROKU 2018

Pre zabezpečenie odbornej činnosti realizáciou registrovaných a akreditovaných služieb a opatrení zamestnáva nezisková organizácia expertov a expertky zodpovedajúcich odborností. Nevyhnutnosťou pre zabezpečenie kvality a efektivity poskytovanej pomoci je multidisciplinárny prístup. Vzhľadom na uvedené je potrebné, aby personálna matica zodpovedala šírke a hĺbke problematiky postulovanej v rámci bio-psycho-socio-spirituálneho modelu zdravia, zároveň reflektovala špecifické aspekty predmetnej problematiky.

Osobou zodpovednou za realizáciu činnosti v kontexte uvedených programov je štatutárna zástupkyňa/riadiateľka organizácie, ktorá súčasne vykonáva vybrané metódy, techniky a postupy sociálnej práce, hlavne v kontexte poskytovania sociálneho poradenstva a je tiež **riadiacim orgánom organizácie**. **Odborné kapacity** v pracovnom tíme boli v roku 2018 zabezpečené druhou sociálnou pracovníčkou / sociálnou poradkyňou, krízovým pracovníkom a psychologičkou. Činnosť tímu sociálnych pracovníčok bola od septembra posilnená treťou sociálnou poradkyňou, ktorá nastúpila na svoju pracovnú pozíciu po materskej dovolenke. V kontexte **odborného zabezpečenia činnosti** organizácia úzko spolupracuje s ďalšími osobami: najmä finančnou a dlhovou poradkyňou, právnikom / advokátom, psychológom, projektovou manažérkou. **Administratívne je činnosť organizácie** zabezpečená najmä riadiateľkou, ekonómkou a projektovou manažérkou, IT odborníkom (správcom webovej stránky), v prvých troch mesiacoch realizácie projektu Z bludiska závislostí bola posilnená aj činnosťou sociálneho pracovníka.

Pracovný tím bol konštituovaný s dôrazom na komplexné medziodborové prepojenie. Zamestnankyne a zamestnanec organizácie spĺňajú kvalifikačné predpoklady vo vzťahu ku akreditovaným programom aj kvalifikačné predpoklady podľa platnej legislatívy, konkrétne zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a zákona č. 219/2014 Z. z. o sociálnej práci a podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zamestnankyne a zamestnanci organizácie ku 31. decembru 2018: v pracovnoprávných vzťahoch organizácia využívala tak pracovné pomery, ako aj vzťahy založené dohodami. V **pracovnom pomere** mala organizácia v roku 2018 celkom tri sociálne pracovníčky, jedného krízového pracovníka, jednu psychologičku, jednu ekonómku / účtovníčku, jednu projektovú manažérku, jednu upratovačku.

V rámci **vzťahov založených dohodami** išlo o zabezpečenie odborných činností dlhového poradenstva (v spolupráci s dlhovou a finančnou poradkyňou), právne služby (zabezpečené jedným právnikom / advokátom a jednou právničkou), preventívne aktivity (v spolupráci s psychológom) a spravovanie webovej stránky (IT odborníkom).

Zamestnankyne a zamestnanec aj v roku 2018 absolvovali individuálnu a skupinovú **supervíziu**, realizovanú podľa dojednaného supervízneho programu.

Nezisková organizácia poskytuje možnosti pre realizáciu **odbornej praxe študentom** Inštitútu edukológie a sociálnej práce a Inštitútu psychológie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. V roku 2018 absolvovali v neziskovej organizácii odbornú prax 4 študenti.

Vo vzťahu k **dobrovoľníkom**, nezisková organizácia aj v roku 2018 aktívne spolupracovala s dobrovoľníkmi, zväčša z radov vysokoškolských študentov (celkovo v počte 12). Jeden z dobrovoľníkov bol študentom druhého ročníka gymnázia.

4 MIMORIADNE UDALOSTI V ROKU 2018

V roku 2018 nenastali žiadne mimoriadne udalosti pri výkone odbornej činnosti organizácie, ktoré mohli mať za následok zmenu rozsahu odbornej činnosti, nedošlo k zmene

miesta vykonávania odbornej činnosti. Bola prijatá sociálna poradkyňa k zabezpečeniu odborných činností súvisiacich so zameraním a aktivitami projektu Z bludiska závislosti v rámci operačného programu Ľudské zdroje, výzvy Podpora výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v otvorenom prostredí a zefektívnenie resocializácie drogových a iných závislostí, na prioritnej osi 4. Sociálne začlenenie (Investičná priorita 4.2 Zlepšenie prístupu k cenovo prístupným, trvalo udržateľným a kvalitným službám vrátane zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb všeobecného záujmu v Špecifickom ciele 4.2.1 Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť).

K inej zmene fyzických osôb, zodpovedných za vykonávanie akreditovaných či registrovaných služieb, nedošlo.

Prijatie sociálnej poradkyne bolo nevyhnutné najmä v dôsledku výrazného rozšírenia poskytovaných služieb od roku 2017 (kedy organizácia získala akreditáciu na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa § 11 zákona č. 305/2005 Z. z. *o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov*), zameraných na psychosociálnu podporu detí a rodín ohrozených patologickými a rizikovými skutočnosťami súvisiacimi s užívaním psychoaktívnych látok, škodlivými návykovými činnosťami a závislosťami u detí, ich rodičov alebo blízkych.

Významnou oblasťou v kontexte rizík a neistoty, ako vyplynulo z realizovanej SWOT analýzy, je najmä oblasť financovania. Okrem tejto oblasti, ktorá bola opakovane aj v roku 2018 identifikovaná ako fundamentálne riziko (nedostatok finančných zdrojov pokrývajúcich reálne náklady a požiadavky na poskytovanie starostlivosti klientele a príp. rozšírenie variability služieb), patrí k rizikám aj vysoká administratívna záťaž (hoci v porovnaní s rokom 2017 došlo k určitým zmenám v predmetnej oblasti vo vzťahu k vyúčtovaniu dotácií z obce aj samosprávy). Rovnako je slabinou a zároveň rizikovou oblasťou marketing a zapojenie do vedecko-výskumnej a publikačnej činnosti. Uvedené riziká boli interpretované najmä vzhľadom na narastajúci počet klientely.

5 FINANCOVANIE ČINNOSTI V ROKU 2018

Aj napriek určitej stabilizácii aj v kalendárnom roku 2018 predstavovalo financovanie Neziskovej organizácie Trojlístok slabšiu stránku poskytovania služieb. Financovanie je zabezpečené príspevkami z Mesta Prešov a Prešovského samosprávneho kraja, ako vyplýva zo zákona č. 448/2008 Z. z. *o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov* a zákona č. 305/2005 Z. z. *o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately a o zmene a doplnení niektorých zákonov*.

Od decembra 2017 je nezisková organizácia tiež v projekte *Z bludiska závislosti*, s podporou Implementačnej agentúry. Okrem uvedenej podpory nezisková organizácia získala dotáciu z Mesta Prešov (projekt *Zdraví občania – zdravé rodiny – zdravé komunity*) a z programu Tu žijeme a pomáhame Karpatskej nadácie a Lear Corporation Seating Slovakia, s.r.o. (projekt *Spolu a spoločne proti závislostiam*).

Nedostatočné bolo financovanie z mesta Prešov. Išlo o príspevky na terénnu formu krízovej intervencie, ktorá bola síce v porovnaní s minulými rokmi navýšená, avšak opäť nereflektovala vysoký percentuálny nárast klientely (občanov mesta Prešov).

Tabuľka 2 Prehľad príjmov a výdavkov v jednotlivých rokoch fungovania organizácie

Rok	Dotácie	Príspevky a dary	Celkové výnosy	Mzdové náklady	Celkové náklady	Rozdiel výnosov a nákladov
2013	7.102	4.356	11.458	15.829	23.554	- 12.096
2014	22.452	5.529	28.600	24.346	35.492	- 6.892
2015	35.595	2.379	38.792	39.094	52.733	- 13.941
2016	27.161	2.678	36.776	33.579	42.323	- 5.547
2017	49.140	9.873	62.569	33.249	63.372	- 803
2018	108.241	11.071	123.274	92.801	126.117	- 2.843

Ekonomicky oprávnené náklady na jedného klienta boli 532,14 eur na osobu na rok (2018). Organizácia v roku 2018 úspešne pokračovala v čerpaní prostriedkov z projektu Implementačnej agentúry na podporu výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a bola úspešná v získavaní grantových prostriedkov.

5.1 Zapojenie do projektov v roku 2018

V roku 2018 bola nezisková organizácia zapojená do troch projektov:

- Projekt *Z bludiska závislostí*, realizovaný s podporou Implementačnej agentúry (celkovo bolo vyčerpaných 45953,- €)
- Projekt *Zdraví občanov – zdravé rodiny – zdravé komunity*, realizovaný s podporou Mesta Prešov (celkové náklady boli 2109,40 €, z toho 1479,- € z dotácie a 630,- € z vlastných zdrojov)
- Projekt *Spolu a spoločne proti závislostiam*, realizovaný s podporou z programu Tu žijeme a pomáhame Karpatskej nadácie a Lear Corporation Seating Slovakia, s.r.o. (celkové náklady boli 5124,- €, z toho 1700,- € z dotácie a 3424,- € z vlastných zdrojov)

5.2 Ročná účtovná závierka

Nezisková organizácia účtuje v sústave podvojného účtovníctva a vedie vo svojom účtovníctve oddelene výnosy a náklady spojené s hlavnou činnosťou s rozúčtovaním na projekty a výnosy a náklady spojené so zdaniteľnou činnosťou.

Ročná účtovná závierka organizácie za rok 2018 bola zostavená 23.06.2019 a overená audítorom 28.06.2019. Následne bola predložená správnej rade organizácie. Ako aj vyplýva z Tabuľky 2:

- náklady spolu boli v roku 2018 126.117 eur,
- výnosy spolu boli v roku 2018 123.274 eur,
- výsledok hospodárenia za rok 2018 predstavuje sumu – 2.843 eur.

6 NÁKLADY NA ČINNOSŤ V OBLASTI VÝSKUMU A VÝVOJA

V organizácii sa v roku 2018 nerealizovala výskumná a vývojová činnosť.

7 ÚDAJE O VLASTNÝCH AKCIÁCH A INÝCH PODIELOCH

Organizácia nevlastní vlastné akcie, ani žiadne obchodné podiely v iných subjektoch.

8 NÁVRH NA ROZDELENIE ZISKU ALEBO VYROVNANIE STRATY

Rozdelenie výsledku hospodárenia za účtovné obdobie 2018 vo výške 2.843 eur rozhodne správna rada organizácie. Návrh bude predložený s týmto textom: „hospodársky výsledok – účtovná strata vo výške 2.843 eur bude preúčtovaná na účet nevysporiadaný výsledok hospodárenia minulých rokov“.

9 ZLOŽKY ORGANIZÁCIE V ZAHRANIČÍ

Organizácia nemá žiadne organizačné zložky v zahraničí.

10 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Organizácia nevykonáva činnosť, ktorá by mala, resp. mohla mať negatívny dopad na životné prostredie. Tuhý komunálny odpad organizácie je prechodne zhromažďovaný v uzatvorených kontajneroch na stanovišti, na prevádzkovom dvore prenajímateľa nebytových priestorov COOP Jednota Prešov. Odvoz odpadu je zabezpečovaný prenajímateľom jedenkrát týždenne. V priestoroch organizácie sú k dispozícii odpadové koše v dostatočnom počte. V priestoroch na osobnú hygienu sú uzatvárateľné, ľahko udržiavateľné nádoby, ktoré sa vysypávajú denne. Objekt je odkanalizovaný do verejnej kanalizácie mesta Prešov.

11 PREDPOKLADANÝ BUDÚCI VÝVOJ ČINNOSTI ORGANIZÁCIE

V roku 2019 organizácia zachová svoje smerovanie v zmysle dlhodobých strategických cieľov a zámerov. Svoju činnosť plánuje rozšíriť, a to po schválení zmeny predmetu činnosti v štatúte Okresným úradom Prešov, pričom ide najmä o oblasť vedecko-výskumnej a publikačnej činnosti.

Z hľadiska finančného zabezpečenia organizácie je možné prognózovať v roku 2019 ekonomicky stabilnejšiu situáciu, ako vyplýva z už uzatvorených zmlúv na zabezpečenie poskytovaných sociálnych služieb a tiež opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Nemožno však predpokladať plnú stabilitu v ďalších rokoch vzhľadom na blížiacu sa voľbu a predpokladané zmeny na decíznych pozíciách. Aj vzhľadom na uvedené je nevyhnutné v najbližšom období intenzívnejšiu pozornosť orientovať na marketing a finančný manažment.

V týchto súvislostiach je významnou otázkou aj výraznejšia pozornosť a dôraz na problematiku kvality života a duševného zdravia v širších kontextoch a teda aj v zameraní na širšiu cieľovú skupinu, resp. klientelu.

Ako ukazujú trendy v náraste klientely (zvlášť u mladistvých s kombinovanou sociálnopatologickou a psychopatologickou záťažou a u seniorskej populácie vo veku 70+), organizácia sa aj v najbližšom období bude intenzívne usilovať o rozšírenie služieb pre tieto cieľové skupiny (zvlášť vo vzťahu k deťom v kontexte sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately). V týchto súvislostiach bude organizácia aj naďalej podporovať a umožňovať profesionálny rast odborného tímu (a to v rôznych formách a typoch vzdelávania, nielen supervíziou). Organizácia v najbližšom období vytvorí podmienky pre posilnenie odborného tímu ďalším poradcom, so zameraním hlavne na cieľovú skupinu detí a mládeže.

Zásadnejšou zmenou, na ktorú sa organizácia v roku 2018 pripravovala, bude zmena štatutárnej zástupkyne / riaditeľky. Uvedená zmena je plánovaná aktuálnou štatutárnou zástupkyňou / riaditeľkou z dôvodu dôchodkového veku. K predmetnej zmene dôjde v roku 2019. Zmeny na pozícii zodpovednej zástupkyne (resp. garantky kvality poskytovanej pomoci a starostlivosti) nie sú plánované.

Nevyhnutnosťou, pokračujúc v trendoch začatých v minulom roku, bude ukončiť prípravnú fázu v zabezpečení podmienok kvality sociálnych služieb, ako vyplýva zo Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov, a pripraviť sociálne služby na proces hodnotenia.

12 ZHODNOTENIE PRÍNOSOV ODBORNEJ ČINNOSTI V ROKU 2018

Prínosy odbornej činnosti organizácie je možné vymedziť vo viacerých oblastiach:

- sociálne služby základného a špecializovaného sociálneho poradenstva, terénnej sociálnej služby krízovej intervencie a opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately sú klientelou (užívatelia psychoaktívnych látok, osoby so škodlivými návykovými činnosťami, závislí, ich blízki) čoraz častejšie vyhľadávané a rovnako čoraz častejšie odporúčané inými odborníkmi v predmetnej oblasti (najmä ambulantní psychiatri a všeobecní lekári pre dospelých v prešovskom regióne, psychiatri Fakultnej nemocnice J. A. Reimana v Prešove, psychiatri a odborní zamestnanci OLÚP Predná Hora, psychiatri a odborní zamestnanci CPLDZ Košice, odborné zamestnankyne ÚPSVaR Prešov, odborné zamestnankyne Mesta Prešov a i.),
- špecifický nárast organizácia zaznamenala v súvislosti s činnosťou online poradne a v súvislosti s výkonom krízových intervencií,
- aj v roku 2018 organizácia rozširovala a posilňovala spoluprácu v rámci sieťovania a tvorby odborných partnerstiev, a to tak v už existujúcich vzťahoch, ako i rozširovaním kooperácie s ďalšími expertmi a organizáciami (napr. s psychiatrickými ambulanciami v širšom regióne, s psychiatrickým oddelením a sociálnymi pracovníčkami Fakultnej nemocnice J. A. Reimana v Prešove, Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Prešove a Psychosociálnym centrom Košice, OLÚP Predná Hora, CPLDZ Košice, ÚPSVaR Prešov, MyMamy ZZŽ a mnohými ďalšími),
- osobitný význam má úzka spolupráca s adiktologickou ambulanciou Remedis, s. r. o., (klinika Brno)

- aj v roku 2018 realizovala nezisková organizácia významné odborné podujatie pre odbornú aj laickú verejnosť v komunite – odbornú diskusiu formou okrúhleho stola, kde diskutujúcimi boli dôležité autority v predmetnej oblasti a zároveň zástupcovia organizácií, ktoré v predmetnej oblasti v regióne majú líderskú funkciu (MUDr. Ľ. Okruhlica, CSc., riaditeľ CPLDZ Bratislava, hlavný odborník MZ SR na medicínu drogových závislostí; MUDr. Z. Horvátová, primárka psychiatrického oddelenia FNsP J. A. Reimana Prešov; pplk. MVDr. K. Mogišová, riaditeľka odboru kriminálnej polície okresného riaditeľstva PZ v Prešove; Mgr. T. Bilasová, PhD., vedúca oddelenia starostlivosti o deti, rodinu a bývanie odboru sociálnych služieb MÚ Prešov; PhDr. Mgr. G. Šostáková, riaditeľka NO Trojlístok, Prešov; Ing. P. Slaninka, vedúci odboru sociálnych vecí a rodiny PSK),
- zároveň bola činnosť neziskovej organizácie spolu s výsledkami realizovaných programov prezentovaná na odborných a vedeckých podujatiach, pričom ako najvýznamnejšie sú hodnotené vystúpenia: na 13. slovenskej a 57. česko-slovenskej AT konferencii na tému *Tradícia a inovácia v domácej adiktológii*, ktorá sa uskutočnila v dňoch 28.-30.9.2018 v Bardejovských kúpeľoch (organizovala Sekcia drogových závislostí SPsS SLS); na konferencii s témou „Quo vadis hazard?“, ktorú zorganizovalo dňa 29. októbra 2018 občianske združenie Aliancia za čistú hru – Clarify a nezisková organizácia Trojlístok,
- vzhľadom na prepojenie problematiky užívania psychoaktívnych látok a škodlivých návykových činností a iných sociálno-patologických javov, dôležitá bolo tiež zastúpenie neziskovej organizácie v rámci implementácie Národného projektu Podpora ochrany detí pred násilím (NP PODNP, ITMS +2014; 312041M679)
- osobitný význam v činnosti neziskovej organizácie majú preventívne aktivity koncipované v zmysle zážitkových workshopov a odborných diskusií v téme duševného zdravia, ktoré sú poskytované základným a stredným školám, najmä v rámci regiónu, a tiež väzniciam v Prešove a Sabinove,
- projektová činnosť má význam nielen vo vzťahu k činnosti organizácie a kvalite služieb pre klientelu, ale aj v súvislosti s potrebami celej komunity – v roku 2018 Nezisková organizácia Trojlístok realizovala 4 neformálne besedy, jednu odbornú diskusiu formou okrúhleho stola, jeden športový deň s preventívnym zameraním pre deti základnej školy, jedno kultúrne (divadelné) predstavenie,
- v súvislosti s efektivitou realizovaných programov nezisková organizácia opätovne eviduje pozitívny percentuálny nárast osôb, u ktorých sa podarilo udržať nastavenú zmenu, zlepšenie ich sociálneho fungovania, ako aj zlepšenie životnej situácie bez návratu k psychoaktívnej látke alebo škodlivej návykovej činnosti,
- u klientely je stále evidovaná schopnosť udržať si zamestnanie (príp. opätovné zamestnanie po stabilizácii),
- dôležitým indikátorom efektivity programov je aj funkčnosť rodín klientely, v roku 2018 organizácia evidovala len u dvoch z nich rozvod (organizácia však doposiaľ neeviduje u klientely rozpad rodiny v dôsledku predmetnej problematiky),
- štatistické údaje o klientele za rok 2018 sú uvedené v prílohe č. 1.

Soltésom

Doc. PhDr. Denisa Šoltésová, PhD.
štatutárna zástupkyňa / riaditeľka

Príloha č. 1 - Prehľad klientely organizácie za rok 2018

3. januára 2019

Celkový počet klientov a klientok		237 klientov a klientok	
Závislosť od alkoholu		121	51,05 %
Nelátkové závislosti		38	16,03 %
Spoluzávislé klientky a klienti		52	21,94 %
Klientky a klienti závislí od psychoaktívnych látok		26	10,97 %
Rod	muž	138	58,22 %
	žena	99	41,77 %
Miesto bydliska	Prešov	146	61,60 %
	PSK (mestá + obce)	91	38,39 %
Vzdelanie	SŠ	180	75,94 %
	VŠ	50	21,09 %
	ZŠ	7	2,95 %
Rodinný stav	Vydaté/ženatí	98	41,35 %
	Rozvedení	40	16,87 %
	Slobodní	94	39,66 %
	Ovdovelí	5	2,10 %
Vek	18 – 20 rokov	6	2,53 %
	20 – 30 rokov	46	19,40 %
	30 – 40 rokov	62	26,16 %
	40 - 50 rokov	56	23,62 %
	50 – 60 rokov	49	20,67 %
	60 a viac	18	7,59 %